

Varsinais-Suomen
Maakuntaennuste

VUODELLE
2023

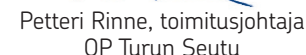
Yrittäjien talouden kasvuodotukset ovat historiallisen heikot

Maakuntaennusteen tulokset ennakoivat, että talouden kasvu hidastuu tai kääntyy laskuun Varsinais-Suomessa vuonna 2023. Erityisesti yrittäjien yleiseen hintojen nousuun ja talouden epävarmuuteen liittyvät kokemukset vaikuttanevat siihen, että kaikilla mittareilla mitattuna talousodotuksissa on selkeä pudotus viime vuodesta. Maakuntaennusteen perusteella voidaan ennakoida, että yritysten liikevaihto ja henkilöstön määrä kasvavat edelleen koko maakunnan tasolla, mutta kannattavuus ja investoinnit laskevat. Maakuntaennusteen tuloksissa lähennelläänkin historiallisesti heikoimpia talouden kasvunäkymiä ja maakunnan yrittäjien investointiaiheet ovat Maakuntaennusteen 30-vuotisen historian alhaisimmat.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulokset ja ennusteeseen liittyvä aineisto ovat vapaasti kaikkien varsinaissuomalaisten toimijoiden käytössä. Maakuntaennusteen verkkosivustolta www.maakuntaennuste.fi löytyy tätä raporttia täydentäviä tietoja ja myös [raportissa julkaisemattomia kaavioita](#). Lisäksi sivustolta on ladattavissa tässä raportissa esitetyt tulokset [PowerPoint-esityksen](#) muodossa. Toivomme, että tulokset tarjoavat arvokasta tietoa varsinaissuomalaisille toimijoille.

Kiitämme yhteistyöstä ja haluamme olla aktiivisesti mukana Varsinais-Suomen elinvoiman edistämisessä.

Hanna Munter, toimitusjohtaja
Varsinais-Suomen Yrittäjät

(Suluissa muutokset prosenttiyksiköissä viime vuoteen verrattuna/
Förändringen i procentenheter från föregående år inom parentes)

Sijainti/Läge

Turun seutu/Åboregionen	61 %	(-1)
Salon seutu/Saloregionen	14 %	(+1)
Loimaan seutu/Loimaaregionen	9 %	
Vakka-Suomi/Nystadsregionen	9 %	(-3)
Turunmaa/Åboland	7 %	

Toimiala/Bransch

Palvelut/Tjänsteproduktion	46 %	
Kauppa/Handel	16 %	
Rakentaminen/Byggnadsbransch	15 %	
Teollisuus/Industri	10 %	
Kuljetus/Transport	6 %	
Maa-, kala- ja riistatalous/Lantbruk, fiske ock viltnäring	5 %	(+1)
Tietotekniikka/Informationsteknik	2 %	(-1)

Vuoden 2023 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen pohjana oleva kysely tehtiin 15.–30.11.2022 Internet-kyselynä suomen ja ruotsin kielillä. Kutsu kyselyyn lähetettiin sähköpostilla Varsinais-Suomen Yrittäjien niille 6 993 jäsenelle, jotka ovat antaneet sähköpostiosoitteensa Varsinais-Suomen Yrittäjien käyttöön. Vastaukset saatiin 767 yrittäjältä eli kyselyn vastausprosentti on tänä vuonna 11 prosenttia.

Varsinais-Suomen Maakuntaennustetta on julkaistu vuodesta 1994 lähtien. Varsinais-Suomen Yrittäjien ja maakunnan merkittävimmän yrittäjäpankin, Osuuspankin (OP Turun Seutu, OP Lounaismaa, OP Lounaisrannikko ja OP Vakka-Auranmaa) julkaisema suhdanne-ennuste on merkittävin ja pitkäaikaisin alueellinen talousennuste Suomessa. Kyselyn toteuttamisesta ja viestinnästä vastaa Varsinais-Suomen Yrittäjien ja Osuuspankkien kumppanina Eurofacts Oy.

Egentliga Finlands landskapsprognos 2023:

Företagarnas förväntningar på ekonomisk tillväxt historiskt låga

Enkäten till grund för Egentliga Finlands landskapsprognos 2023 genomfördes under de två sista veckorna i november 2022 och riktade sig till medlemmarna i Egentliga Finlands Företagare. Sista dagen som man kunde besvara enkäten hade kriget i Ukraina pågått i 280 dagar och under svarstiden hade såväl energipriset som de höjda energikostnaderna nämnts dagligen i nyheterna. Under svarstiden ordnades också FN:s klimatmöte i Egypten och regeringens proposition om Finlands anslutning till Nato var på väg till riksdagen för behandling. Enligt Statistikcentralen visade de preliminära bedömningarna på en ökad risk för recession i Finland. Dessutom närmade sig 12 månaders euribor-räntan 3 procent. Sista svarsdagen tillsattes en arbetsgrupp för entreprenörskap i riksdagen.

Enligt resultaten i landskapsprognosen kommer den ekonomiska tillväxten att avta eller börja gå neråt i Egentliga Finland 2023. I synnerhet företagarnas erfarenheter av den allmänna prisökningen och den ekonomiska osäkerheten torde bidra till att förväntningarna på ekonomin enligt alla indikatorer är klart lägre än i fjol. Utifrån landskapsprognosen kan man förutspå att företagens omsättning och personalmängd fortsättningsvis kommer att öka i hela landskapet, medan lönsamheten och investeringarna kommer att minska. Därför visar resultaten i landskapsprognosen närapå de sämsta utsikterna för ekonomisk tillväxt historiskt sett, och företagarna i landskapet har de lägst ställda investeringsintentionerna någonsin under de 30 år som landskapsprognosen gjorts.

Totalt 767 representanter för medlemsföretagen i Egentliga Finlands Företagare svarade på Egentliga Finlands landskapsprognos 2023. Tack vare dem finns det i Egentliga Finland en unik ekonomisk prognos där man redan i 30 års tid har kunnat följa ekonomins utveckling med samma indikatorer. Stort tack till alla som besvarade enkäten!

Resultaten från Egentliga Finlands landskapsprognos och materialet i anknytning till prognosen kan användas fritt av alla aktörer i Egentliga Finland. På landskapsprognosens webbsida www.maakuntaennuste.fi (på finska) finns det uppgifter som kompletterar denna rapport och även [diagram som inte publicerats i rapporten](#). Det går också att ladda ner resultaten i rapporten i form av en [PowerPoint-presentation](#). Vi hoppas att resultaten ska ge värdefull information för aktörerna i Egentliga Finland.

Vi tackar er för ert samarbete och vill fortsätta arbeta aktivt för att främja livskraften i Egentliga Finland.

Hanna Munter, verkställande direktör
Egentliga Finlands Företagare

Petteri Rinne, verkställande direktör
Åbonejdens Andelsbank

Työntekijämäärä/Antal anställda

Yksinyrittäjät/Enpersonsföretag	40 %	(+3)
Erittäin pienet yritykset/Mycket små företag (2–9)	44 %	(–2)
Pienet yritykset/Små företag (10–49)	14 %	
Keskikokoiset ja suuret yritykset/Medelstora och stora företag (50–)	2 %	

Liikevaihto/omsättning

Alle 100 000 euroa/Under 100 000 euro	30 %	(–1)
100 000–199 999 euroa/100 000–199 999 euro	20 %	(+2)
200 000–499 999 euroa/200 000–499 999 euro	18 %	(–1)
500 000–999 999 euroa/500 000–999 999 euro	12 %	(+1)
1,0–1,99 miljoonaa euroa/1,0–1,99 miljoner euro	7 %	(–1)
2,0–4,99 miljoonaa euroa/ 2,0–4,99 miljoner euro	7 %	
Yli 5 miljoonaa euroa/5 miljoner euro eller mer	6 %	

Landskapsprognosen för Egentliga Finland sammanställs årligen på så sätt att så fåska resultat som möjligt kan presenteras genast i början av året. Landskapsprognosen granskar resultaten på landskaps-, region- och kommunnivå enligt bransch, företagsstorlek och i år för första gången även enligt omsättning. Utöver de årligen återkommande standardfrågorna innehåller enkäten ett antal temafrågor om för företagarna aktuella ärenden. Resultaten i rapporten visas i såväl procentandelar och förändringarna i dem som i netttotal. Nettotalet fås genom att från de positiva svars procentandel subtrahera de negativa svars procentandel. Nettotalet kan variera mellan –100 och +100. Ett positivt netttotal innebär att den ekonomiska utsikten är optimistisk, ett negativt netttotal att den är pessimistisk.

Enkäten för landskapsprognosen för Egentliga Finland genomfördes 15.–30.11.2022 på webben på finska och svenska. Inbjudan till enkäten skickades per e-post till de 6993 medlemmar i Företagarna i Egentliga Finland som gett föreningen sin e-postadress. Sammantaget 767 företagare svarade på enkäten, dvs. svarsprocenten var i år 11 procent.

Landskapsprognosen för Egentliga Finland har publicerats allt sedan 1994. Denna konjunkturprognos av Företagarna i Egentliga Finland och landskapets mest betydande företagarebank (OP Åbonejden, OP Lounaismaa, OP Lounaisrannikko och OP Vakka-Auranmaa) är den mest betydelsefulla och äldsta regionala ekonomiska prognosen i Finland. För genomförandet och kommunikationen svarar Eurofacts Oy som samarbetspartner till Företagarna i Egentliga Finland och Andelsbankerna.

Yrittäjien talousodotukset Varsinais-Suomessa vuonna 2023

Tänä vuonna talouden kasvuluvut ovat harvassa

Varsinaissuomalaisen yritysten talousodotukset ovat tämän vuoden Maakuntaennusteen tulosten perusteella laskeneet voimakkaasti viime vuodesta kaikilla Maakuntaennusteessa käytettävillä mittareilla mitattuna eli niin liikevaihto-, kannattavuus ja henkilöstön määrän odotukset kuin investointiaikeet ovat laskussa. Liikevaihdon ja kannattavuuden kasvuodotukset ovat toiseksi alhaisimmalla tasolla koko Maakuntaennusteen 30-vuotisen historian aikana ja olivat tämänvuotisia arvioita alemmalla tasolla vain vuonna 1994 eli ensimmäisessä Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa. Investointiaikeissa odotukset ovat painuneet historiallisesti tarkasteltuna alhaisimmalle tasolle ja edellinen pohja-arvio tehtiin vain kaksi vuotta sitten vuoden 2021 Maakuntaennusteessa eli ensimmäisessä koronapandemian aikana toteutetussa Maakuntaennusteessa. Henkilöstön määrän odotukset ovat kuitenkin tänä vuonna historiallisen keskiarvon tuntumassa.

Tänä vuonna liikevaihto-odotusten saldoluku on 3 (-29 yksikköä viime vuodesta) ja kannattavuusodotusten saldoluku on -14 (-35 yksikköä viime vuodesta). Henkilöstön määrän odotusten saldoluku on 6 (-9 yksikköä viime vuodesta) ja

investointiaikeiden saldoluku -13 (-18 yksikköä viime vuodesta). Kaikilla mittareilla mitattuna talousodotuksissa on siten merkittävä lasku viime vuoteen. Myönteisiä kasvunäkymiä voidaan kuitenkin ennakoida edelleen liikevaihdon ja henkilöstön määrän osalta, koska salduluvut ovat positiivisia.

Vuosina 2020–2023 talousodotuksissa on nähtävissä sahausliike, kun talousodotukset laskivat ensin merkittävästi vuodesta 2020 vuoden 2021 Maakuntaennusteeseen ja nousivat jälleen vuoden 2022 Maakuntaennusteeseen. Tänä vuonna talousodotukset ovat siis laskeneet henkilöstön määrän odotuksia lukuun ottamatta alle vuoden 2021 talousodotusten.

Turunmaalaiset yrittäjät ovat edelleen optimistisia kasvun suhteen

Kaikkien viiden seutukunnan liikevaihto-odotukset ovat tänä vuonna jyrkässä laskussa viimevuotiseen verrattuna eli täysin päinvastaiset kuin viime vuonna. Vaikka liikevaihto-odotuksissa on kaikissa seutukunnissa merkittävä lasku, ovat liikevaihdon kasvuodotukset edelleen positiiviset Turunmaalla ja Turun seudulla.

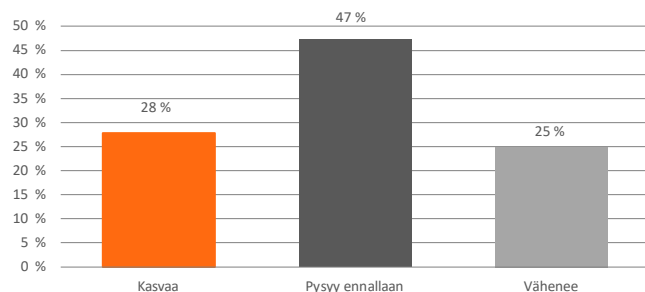
Parhaat liikevaihdon kasvuodotuksia mittaavat salduluvut ovat tänä vuonna Turunmaalla, jossa saldoluku on 12 (-27 yksikköä viime vuodesta), ja Turun seudulla saldoluvulla 6 (-28 yksikköä viime vuodesta). Vakka-Suomessa liikevaihto-odotusten saldoluku on nolla (-27 yksikköä viime vuodesta).

ta), mikä merkitsee, että seutukunnassa on sama osuus niitä yrityksiä, jotka odottavat liikevaihdon kasvua kuin niitä, jotka odottavat liikevaihdon laskua. Salon seudulla saldoluku -3 (-32 yksikköä viime vuodesta) ja Loimaan seudulla saldoluku -13 (-36 yksikköä viime vuodesta) enteilevät viimevuotista heikompaa liikevaihtokehitystä yrityksissä.

Niin ikään kannattavuuden kasvuodotuksissa yrittäjät näkevät tämän vuoden viimevuotista heikompana. Vain Turunmaalla kannattavuuden kasvuodotukset ovat positiivisia salduluvulla 2 (-30 yksikköä viime vuodesta). Muissa seutukunnissa kannattavuusodotukset ovat negatiivisia. Turun seudulla kannattavuusodotusten saldoluku on -12 (-34 yksikköä viime vuodesta), Vakka-Suomessa -14 (-28 yksikköä viime vuodesta), Salon seudulla -18 (-39 yksikköä viime vuodesta) ja Loimaan seudulla -26 (-39 yksikköä viime vuodesta). Yritysten kannattavuuskehitys kokonaisuudessaan on siis negatiivinen muissa seutukunnissa paitsi Turunmaalla. Siitä huolimatta kaikissa seutukunnissa noin joka viides yritys ennakoii kannattavuutensa paranevan tänä vuonna ja Turunmaalla noin joka neljäs yritys.

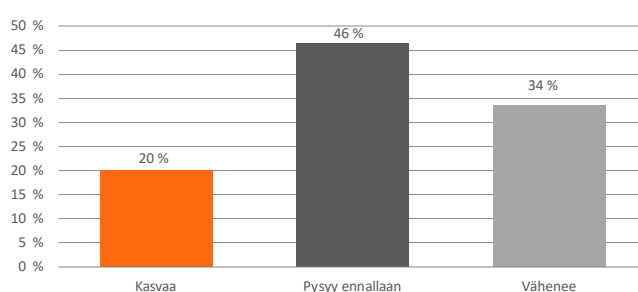
Henkilöstön määrän kehityksessä seutukunnissa odotetaan muita mittareita parempaa kehitystä, vaikka kasvuodotukset ovat laskeneet hieman viime vuodesta. Toiveikkaimpia henkilöstömäärän kehityksen osalta ovat turunmaalaiset yrittäjät, joiden henkilöstöodotusten saldoluku on 11 (-11 yksikköä

Liikevaihto-odotukset

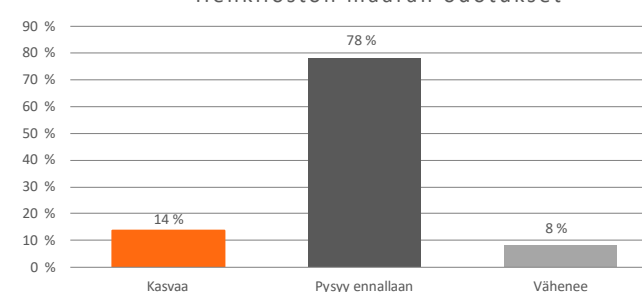
Liikevaihto-odotusten saldoluku tänä vuonna 3 – muutos viime vuodesta -29 yksikköä.

Kannattavuusodotukset

Kannattavuusodotusten saldoluku tänä vuonna -14 – muutos viime vuodesta -35 yksikköä.

Henkilöstön määrän odotukset

Henkilöstön määrän odotusten saldoluku tänä vuonna 6 – muutos viime vuodesta -9 yksikköä.

viime vuodesta). Vakka-Suomessa henkilöstön määrän odotuksia mittaava saldoluku on 6 (-9 yksikköä viime vuodesta), Turun seudulla 6 (-10 yksikköä viime vuodesta) ja Salon seudulla 1 (-9) eli näissä seutukunnissa henkilöstön määrä kasvaa edelleen, vaikka hitaammin kuin viime vuonna. Loimaan seudulla henkilöstön määrän odotuksia kuvaava saldoluku on nol-la (-7 yksikköä viime vuodesta), mikä kertoo, että henkilöstöä lisääviä ja henkilöstöä vähentäviä yrityksiä on yhtä suuri osuus.

Myös investointiaikeissa Turunmaalla toiveikkuus on muita seutukuntia korkeammalla, kun Turunmaan investointiaikeiden saldoluku 9 (-6 yksikköä viime vuodesta) on ainoa positiivinen investointiaikeiden saldoluku maakunnassa. Tämä ennakoii, että Turunmaa on ainoa seutukunta, jossa investoinnit lisääntyvät tänä vuonna. Muissa seutukunnissa investoinnit ovat kokonaisuudessaan laskussa. Vakka-Suomessa joka neljäs yritys ennakoii investointiensä kasvavan, mutta samalla investointeja vähentävien määrä nousee sitäkin korkeammaksi ja investointiaikeiden saldoluku -5 (-10 yksikköä viime vuodesta) enteilee investointien kokonaismäärän laskua. Turun seudulla investointiaikeiden saldoluku on -15 (-20 yksikköä viime vuodesta), Salon seudulla -16 (-15 yksikköä viime vuodesta) ja Loimaan seudulla -24 (-19 yksikköä viime vuodesta) eli kaikissa näissä seutukunnissa investointeja suunnittelevien yritysten määrä on pienempi kuin investointeja vähentävien yritysten määrä ja investointien kasvuodotukset ovat negatiivisia.

Raisiossa odotukset kohonneet niin henkilöstön määrän kuin investointien osalta

Liikevaihdon kasvuodotukset ovat tänä vuonna kääntyneet Turun alueen kunnissa täysin päinvastaiseen suuntaan kuin viime vuonna ja viime vuonna koettu huima nousu liikevaihto-odotuksissa on kääntynyt selvästi alavireiseksi kaikissa Turun alueen kunnissa. Siitä huolimatta Naantalissa, Turussa ja Kaarinassa liikevaihto-odotusten saldoluvut ovat edelleen plussalla. Myönteisimmässä tunnelmissa ovat naantalilaiset yrittäjät, kun liikevaihto-odotusten saldoluku on 17 (-34 yksikköä viime vuodesta). Turussa liikevaihto-odotusten saldoluku on 13 (-26 yksikköä viime vuodesta) ja Kaarinassa 10 (-29 yksikköä viime vuodesta). Liedossa ja Raisiossa liikevaihto-odotuksia mittaavat saldoluvut ovat painuneet miinukselle ja ne ovat molemmissa kunnissa -5. Liedossa odotukset ovat laskeneet peräti 51 yksikköä viime vuodesta ja Raisiossa saldoluku on 10 yksikköä alhaisempi kuin viime vuonna.

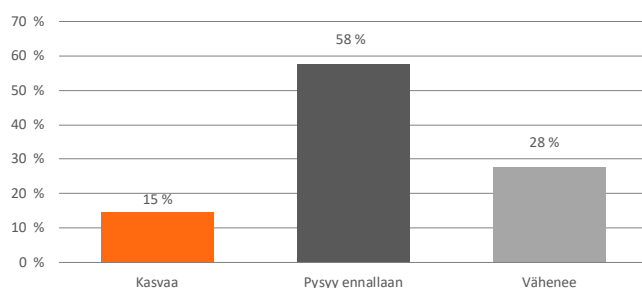
Kannattavuusodotukset ovat painuneet kaikissa Turun alueen kunnissa miinukselle, ja kasvuodotukset ovat laskeneet merkittävästi viime vuodesta. Liedossa saldoluku -2 (-26 yksikköä viime vuodesta) on heikkojen kannattavuuden kasvuodotusten toiveikkain tänä vuonna. Kaarinassa ja Naantalissa saldoluku on -9 (-37 yksikköä viime vuodesta molemmissa kunnissa), Turussa saldoluku on -11 (-36 yksikköä viime vuodesta) ja Raisiossa -14 (-25 yksikköä viime vuodesta).

Jyrkästi pudonneista saldoluviista huolimatta kaikissa kunnissa kuitenkin noin puolet vastanneista yrityksistä ennakoii kannattavuutensa pysyvän ennallaan.

Henkilöstön määrän kasvuodotuksissa nähtiin viime vuonna merkittävä nousu, joka tänä vuonna on kääntynyt merkittävään laskuun kaikissa muissa Turun alueen kunnissa paitsi Raisiossa, jossa henkilöstön määrän odotukset ovat kasvaneet viime vuodesta ja saldoluku on 9 (+7 yksikköä viime vuodesta). Raision henkilöstön määrän odotusten saldoluku on Raision investointiaikeiden saldoluvun kanssa tämän vuoden Maakuntaennusteen ainoa kunta- ja seutukuntaakohtaisia talousodotuksia vertaileva saldoluku, joka on parantunut viime vuodesta. Vaikka kasvuodotukset ovat Raisiota lukuun ottamatta laskeneet myös muissa Turun alueen kunnissa ovat saldoluvut edelleen positiivisia Turussa, jossa saldoluku on 10 (-10 yksikköä viime vuodesta), Kaarinassa, jossa saldoluku on 3 (-18 yksikköä viime vuodesta) ja Naantalissa, jossa saldoluku on 3 (-26 yksikköä viime vuodesta). Liedossa saldoluku on -3 (-27 yksikköä viime vuodesta), mikä merkitsee, että henkilöstön kasvua odottavien osuus on pienempi kuin henkilöstön vähenemistä ennakoivien osuus. Huomiota kannattaa kiinnittää kuitenkin siihen, että henkilöstönsä määrän ennallaan pitävien osuus on kaikissa kunnissa suuri.

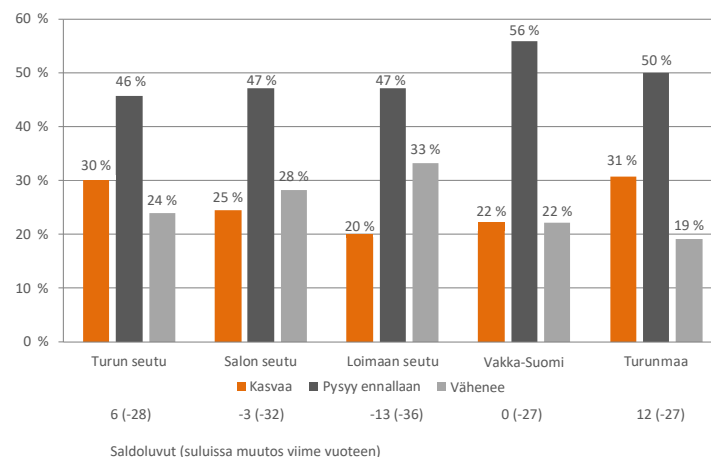
Naantali eroaa myönteisten investointiaikeiden ansiosta muista Turun alueen kunnista. Naantalissa investointiaikei-

Investointiaikeet

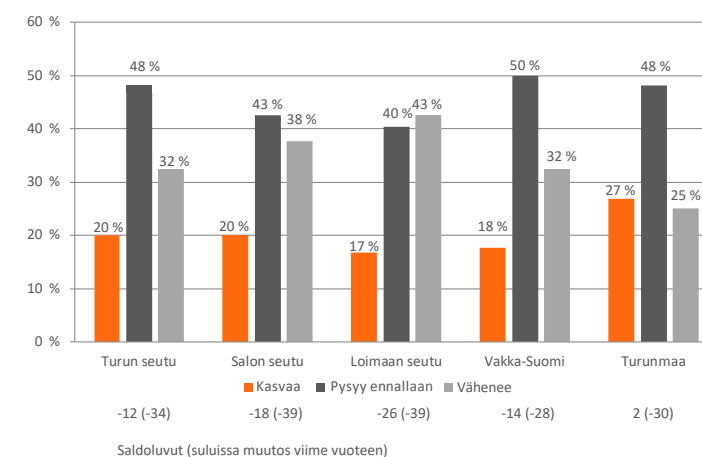

Investointiaikeiden saldoluku on tänä vuonna -13 – muutos viime vuodesta -18 yksikköä.

Liikevaihto-odotukset seutukunnittain

Kannattavuusodotukset seutukunnittain

den saldoluku on 11 (-3 yksikköä viime vuodesta). Naapurikunta Raisio on puolestaan ainoa Turun alueen kunta, jossa investointiaikeet ovat korkeammalla kuin viime vuonna. Raision saldoluku -9 (+13 yksikköä viime vuodesta) enteilee kuitenkin investointien kokonaismäärän laskua Raisiossa. Turussa investointiaikeiden saldoluku on -11 (-21 yksikköä viime vuodesta), Liedossa -16 (-34 yksikköä viime vuodesta) ja Kaarinassa -25 (-31 yksikköä viime vuodesta).

Tietotekniikka-ala luottaa edelleen kasvuun

Liikevaihto-odotuksissa selvästi muita toimialoja myönteisimmässä tunnelmissa on tietotekniikka-ala, kuten monena aiempanakin vuonna, vaikka liikevaihdon kasvuodotukset ovat laskeneet muiden toimialojen tapaan. Liikevaihto-odotusten saldoluku on tietotekniikka-alalla 34 (-13 yksikköä viime vuodesta). Toiseksi myönteisimmässä tunnelmissa alkavaan vuoteen lähtevät palvelualoilla toimivat yritykset ja saldoluku on 17 (-21 yksikköä viime vuodesta). Myös teollisuudessa liikevaihto-odotusten saldoluku 6 (-29 yksikköä viime vuodesta) enteilee liikevaihdon kasvua alan yrityksissä. Muiden toimialojen liikevaihto-odotukset ovat negatiivisia. Rakennus-alalla saldoluku on -10 (-36 yksikköä viime vuodesta), maa-, kala- ja riistataloudessa -14 (-23 yksikköä viime vuodesta), kaupan alalla -17 (-47 yksikköä viime vuodesta) ja kuljetus-alalla -22 (-28 yksikköä viime vuodesta). Kaikilla toimialoilla liikevaihtonsa pysymistä ennallaan ennakoivat keskimäärin noin

puolet vastaajista lukuun ottamatta tietotekniikka-alaa, jossa liikevaihtonsa kasvua ennakoivia on yli puolet.

Kannattavuuden kasvuodotukset ovat painuneet miinukselle kaikilla muilla toimialoilla paitsi tietotekniikka-alalla, jossa saldoluku on 6 (-27 yksikköä viime vuodesta). Palveluissa, jossa saldoluku on -3 (-33 yksikköä viime vuodesta) ja teollisuudessa, jossa saldoluku on -8 (-21 yksikköä viime vuodesta) lähes joka neljäs yritys uskoo kuitenkin kannattavuutensa paranevat, vaikka samalla kannattavuuden laskua ennakoivien yritysten osuus on sitäkin suurempi. Rakennusalan saldoluku on -15 (-41 yksikköä viime vuodesta), kaupan alan -27 (-37 yksikköä viime vuodesta), maa-, kala- ja riistatalouden -40 (-18 yksikköä viime vuodesta) ja kuljetusalan -56 (-45 yksikköä viime vuodesta). Vertailussa huomio kiinnittyy erityisesti kuljetusalan olevaan suureen kannattavuuden laskua ennakoivien osuuteen.

Henkilöstön määrän odotuksissa on pieniä toivon pilkahduksia muuten varsin alhaisten kasvuennusteiden keskellä. Vain kaupan alalla, saldoluku -5 (-16 yksikköä viime vuodesta) ja kuljetusalan, saldoluku -6 (-12 yksikköä viime vuodesta) toimivat yritykset ennakoivat henkilöstön määrän kasvun kääntyvän laskuun. Muilla toimialoilla henkilöstön määrän voidaan odottaa kasvavan tai pysyvän ennallaan. Parhaimmalta henkilöstön määrän kasvuodotukset näyttävät tietotekniikka-alalla, jossa saldoluku on 33 (+4 yksikköä viime vuodesta). Tietotekniikka-alalla henkilöstön määrän kasvuodotukset ovat ainoa-

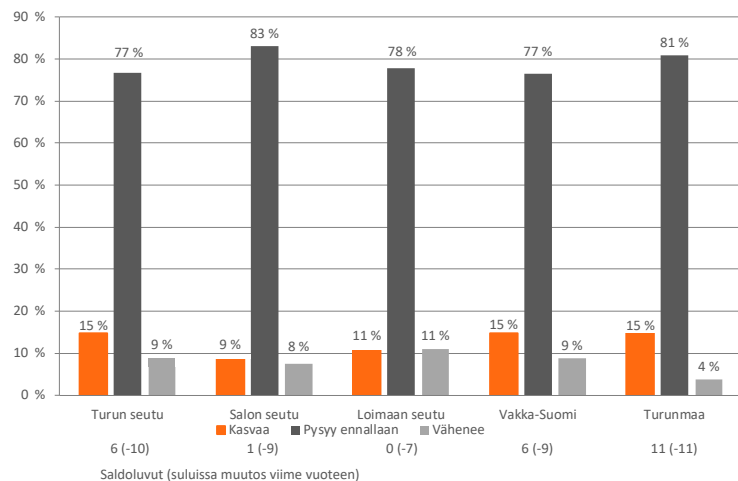
na toimialana kasvaneet viime vuodesta. Palvelualoilla henkilöstömäärän kasvuodotuksia kuvaava saldoluku on 11 (-3 yksikköä viime vuodesta), teollisuudessa 7 (-16 yksikköä viime vuodesta) ja rakennusalan 2 (-19 yksikköä viime vuodesta). Maa-, kala- ja riistataloudessa saldoluku nolla on sama kuin viime vuonna, joten henkilöstön määrän kasvua ja vähenevistä ennakoivien osuus on yhtä suuri.

Investointien ei odoteta kasvavan viime vuodesta millään toimialalla. Optimistisin tilanne on teollisuudessa, jossa saldoluku on -3 (-11 yksikköä viime vuodesta), palvelualoilla, jossa saldoluku on -5 (-9 yksikköä viime vuodesta) ja tietotekniikka-alalla, jossa saldoluku on niin ikään -5 (-20 yksikköä viime vuodesta). Tietotekniikka-alalla silmiinpistävää on se, että lähes joka kolmas yritys ennakoivat investointiensa kasvavan. Samalla kuitenkin vielä suurempi osuus ennakoivat investointiensa vähenevän. Kuljetusalan investointiaikeiden saldoluku on -20 (-22 yksikköä viime vuodesta) ja rakentamisessa niin ikään -20 (-31 yksikköä viime vuodesta). Maa-, kala- ja riistataloudessa saldoluku on -29 (-23 yksikköä viime vuodesta) ja kaupan alalla -32 (-30 yksikköä viime vuodesta). Kaupan alalla investointien kasvua ennakoivien osuus on toimialavertailun alhaisin, vain 7 prosenttia vastanneista.

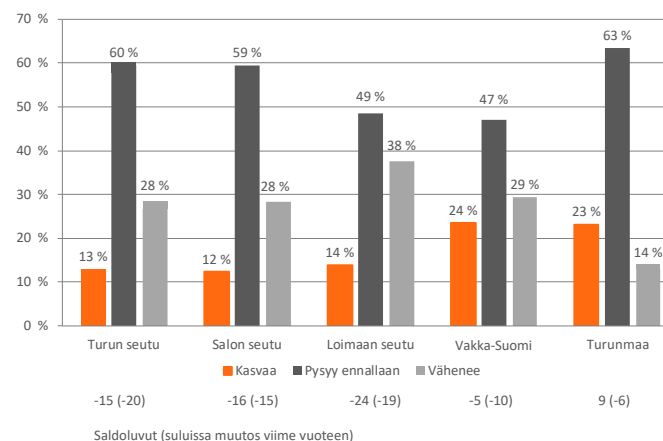
Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kasvutoiveita on vielä lähes kaikissa yrityskokoluokissa

Maakuntaennusteissa yritysten talousodotuksia on vertailtu

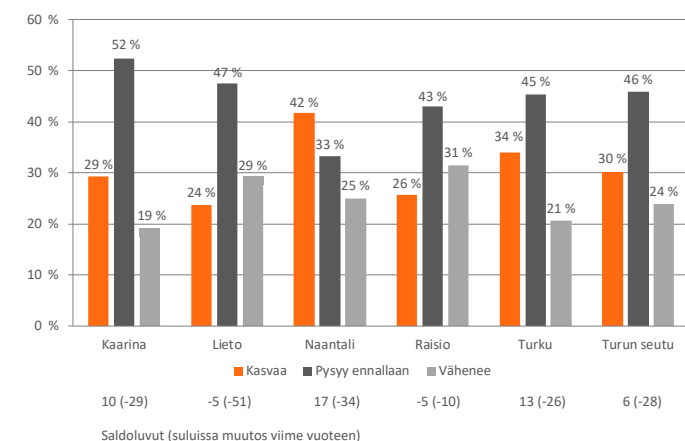
Henkilöstön määrän odotukset seutukunnittain

Investointiaikeet seutukunnittain

Liikevaihto-odotukset Turun alueella

eri yrityskokoluokissa sekä henkilöstömäärän mukaan että eri liikevaihtoluokissa.

Liikevaihdon kasvua odotetaan edelleen kaikissa yrityskokoluokissa, paitsi yksinyrittäjien yrityksissä sekä yrityksissä, jotka ovat liikevaihtoluokassa 100 000–199 999 ja 2,0–4,99 miljoonaa euroa. Suurimmat liikevaihdon kasvuodotukset ovat yli 50 henkilöä työllistävässä yrityksissä, joissa liikevaihdon kasvua ennakoiva saldoluku on 37 (–23 yksikköä viime vuodesta). Niin ikään myönteisimmissä tunnelmissa ovat suurimmassa liikevaihtoluokassa eli yli 5 miljoonan euron liikevaihtoluokassa toimivat yritykset ja liikevaihto-odotusten saldoluku on 10 (–34 yksikköä viime vuodesta). Liikevaihdon kasvuodotukset ovat kuitenkin laskeneet kaikissa yrityskokoluokissa niin henkilöstömäärän kuin liikevaihdon mukaan yrityksiä vertailtaessa.

Kannattavuuden heikkenemistä ennakoidaan kaikissa yrityskokoluokissa ja kannattavuusodotuksissa on merkittävä lasku, kun yrityksiä vertaillaan eri kokoluokissa niin henkilöstömäärän kuin liikevaihdon mukaan.

Henkilöstön määrässä voidaan sen sijaan odottaa kasvua kaikissa muissa yrityskokoluokissa paitsi 2,0–4,99 miljoonan euron liikevaihtoluokassa. Eniten henkilöstön määrän kasvua ennakoidaan kokoluokassa yli 50 työntekijää työllistävät yritykset, jossa henkilöstön määrän kasvua ennakoiva saldoluku on 31 (–9 yksikköä viime vuodesta), 500 000–999 999 euron

liikevaihtoluokassa, jossa saldoluku on 21 (–11 yksikköä viime vuodesta) sekä yli 5 miljoonan euron liikevaihtoluokassa, jossa saldoluku on 15 (–14 yksikköä viime vuodesta). Alle 100 000 euron liikevaihtoluokka on ainoa liikevaihtoluokka, jossa henkilöstön määrän kasvua kuvaava saldoluku on kasvanut ja saldoluussa 2 on yhden yksikön nousu viime vuodesta.

Myös investointiaikeet ovat laskeneet kaikissa yrityskokoluokissa sekä vertailtaessa yrityksiä henkilöstömäärän että liikevaihdon mukaan. Niin ikään investointien kasvua kuvaavat saldolut ovat kaikissa yrityskokoluokissa miinuksella eli investointien kasvua ei ole odotettavissa missään yrityskokoluokassa.

Pk-yrityksissä syntyy edelleen uusia työpaikkoja

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa yrittäjät arvioivat vuosittain myös keskimäärin syntyneiden ja syntyvien uusien työpaikkojen määrää.

Huolimatta viime vuotta hyvin selvästi heikommista talousodotuksista, Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyritykset arvioivat edelleen luovansa merkittävän määrän uusia työpaikkoja. Kun Maakuntaennusteiden vastaukset suhteutetaan kaikkiin Yrittäjien jäsenyrityksiin, uusia työpaikkoja voidaan arvioida syntyvän vuonna 2023 yli 5 000 Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksissä.

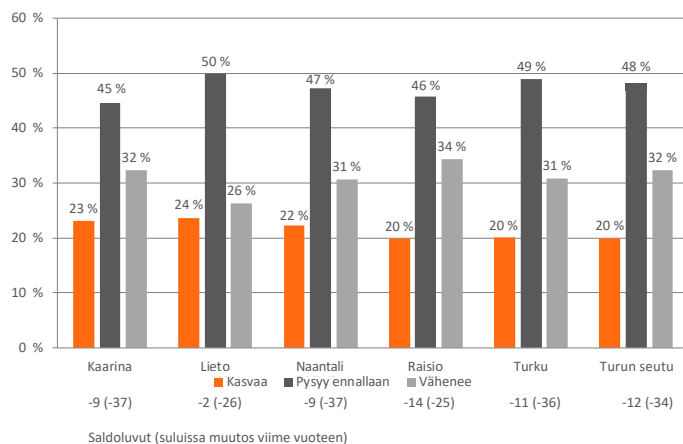
Varovaiset talouden kasvuodotukset näkyvät myös uusien

työpaikkojen luomisessa. Kun vielä viime vuonna vastaajista 64 prosenttia arvioi, etteivät he luo yhtään uutta työpaikkaa vuonna 2022, vastaajista 67 prosenttia kertoo nyt, ettei heidän edustamissaan yrityksissä syntynyt yhtään uutta työpaikkaa. Tämä on poikkeuksellista Maakuntaennusteiden tuloksissa, sillä yleensä työpaikkoja luovien yritysten osuus on ollut suurempi kuin ennakkoon on arvioitu. Siten myös vähintään yhden uuden työpaikan luoneita yrityksiä on 3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin yrittäjien ennakoarvioissa vuoden 2022 Maakuntaennusteessa ja vastaajayrityksistä 33 prosenttia kertoo luoneensa vähintään yhden uuden työpaikan. Vähintään yhden uuden työpaikan luoneista 56 prosenttia kertoo luoneensa yhden uuden työpaikan.

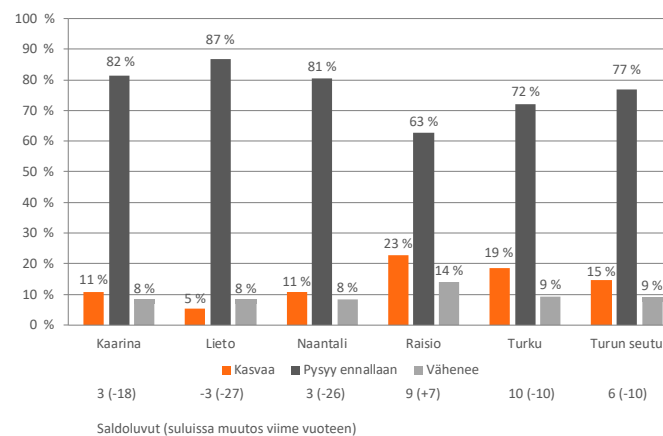
Kun viime vuoden vastaukset suhteutettiin kaikkiin Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksiin, arvioitiin, että Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksissä syntyisi vuonna 2022 noin 6 700 uutta työpaikkaa. Vastausten perusteella uusien työpaikkojen määrä on jäänyt noin 6 100 työpaikkaan. Yleensä luotuja työpaikkoja on enemmän kuin niitä arvioidaan ennakkoon luotavan, mutta tänä vuonna luotujen työpaikkojen määrä on alhaisempi kuin arvio siitä ennen vuoden alkua eli kyky luoda uusia työpaikkoja heikkeni hienan ennakkovarvioista vuoden 2022 aikana.

Vastaajista 72 prosenttia ennakoii, ettei hänen edustamaansa yritykseen synny yhtään uutta työpaikkaa vuonna 2023.

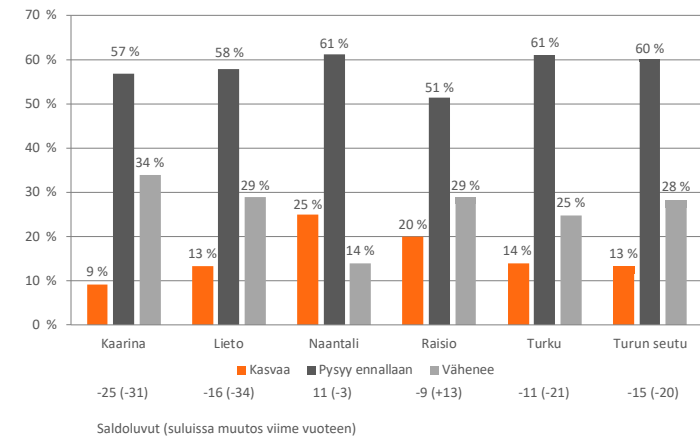
Kannattavuusodotukset Turun alueella

Henkilöstön määrän odotukset Turun alueella

Investointiaikeet Turun alueella

Luku on melko korkea aiempiin vuosiin verrattuna. Kuitenkin 28 prosenttia yrityksistä arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Näistä 62 prosenttia ennakoii luovansa yhden uuden työpaikan.

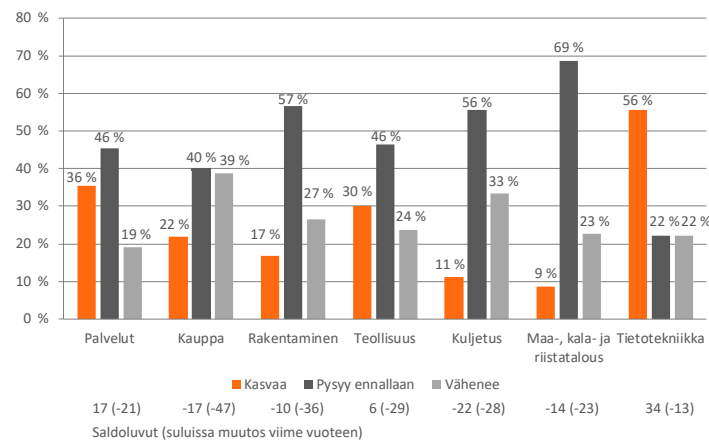
Keskimäärin vastaajayritykset arvioivat luovansa tänä vuonna 542 uutta työpaikkaa eli tällä perusteella, suhteutettuna kaikkiin Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksiin, voidaan arvioida, että Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksissä syntyy tänä vuonna lähes 5 000 uutta työpaikkaa. Maakuntaennusteen aiemmat tulokset ovat osoittaneet, että yrittä-

jät ovat arvioissaan varovaisia, joten tällä perusteella uusia työpaikkoja voi syntyä myös enemmän – mutta jos yleinen taloustilanne heikkenee, voi luku olla toki pienempikin, kuten vuosi 2022 poikkeuksellisesti osoitti.

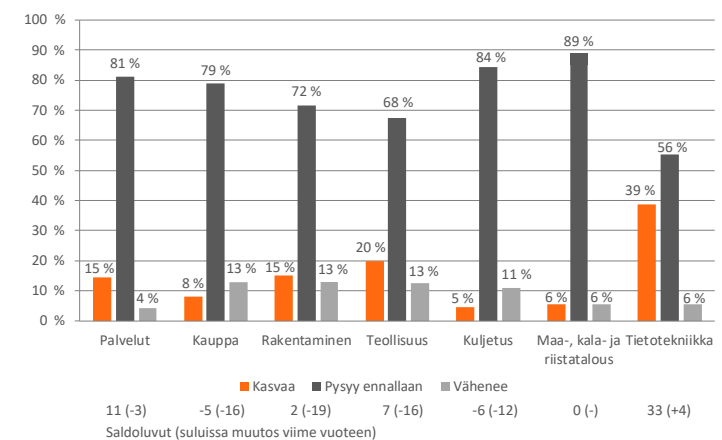
Seutukuntaakohtaisessa vertailussa parhaat näkymät ovat Loimaan seudulla, jossa 31 prosenttia vastaajayrityksistä arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2023 ja Turun seudulla, jossa 29 prosenttia yrityksistä kertoo luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Turun alueen kunnista toiveikkaimpia ovat raisiolaiset yrittäjät, joista 37

prosenttia ennakoii luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Yrityskokoluokkia vertailtaessa eniten uusia työpaikkoja arvioidaan syntyvän suurimman kokoluokan yrityksissä – 84 prosenttia kyselyyn vastanneista yli 50 työntekijää työllistävistä yrityksistä ennakoii luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Samoin yli 5 miljoonaa euron liikevaihtoluokassa 57 prosenttia vastaajista ennakoii luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Toimialavertailussa tietotekniikka-alan yrityksistä 44 prosenttia ja teollisuudessa toimivista yrityksistä 41 prosenttia arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2023.

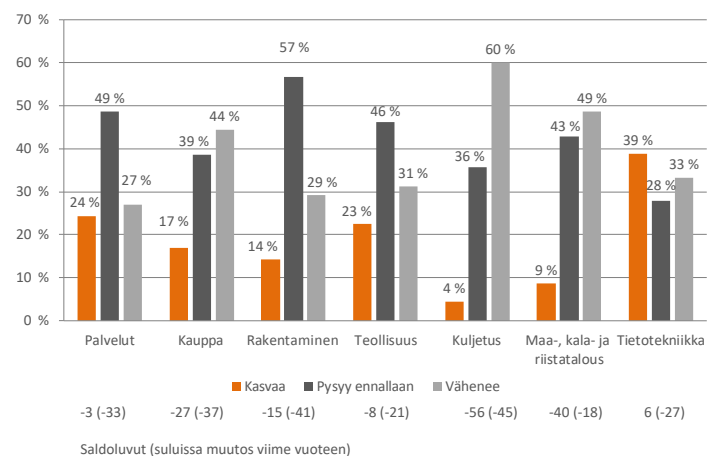
Liikevaihto-odotukset toimialoittain

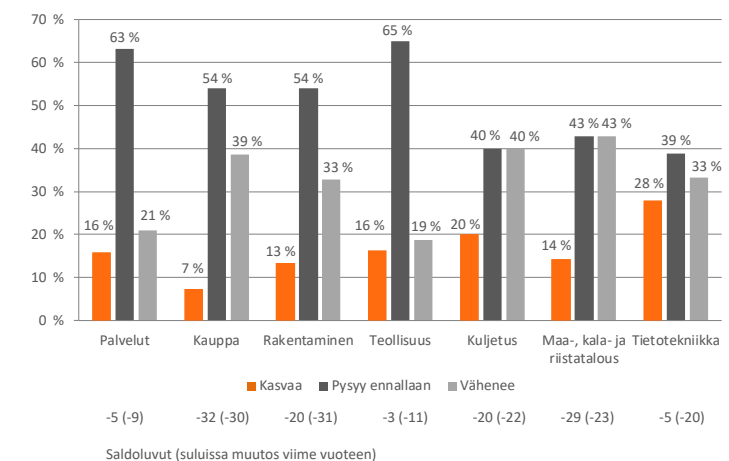
Henkilöstön määrän odotukset toimialoittain

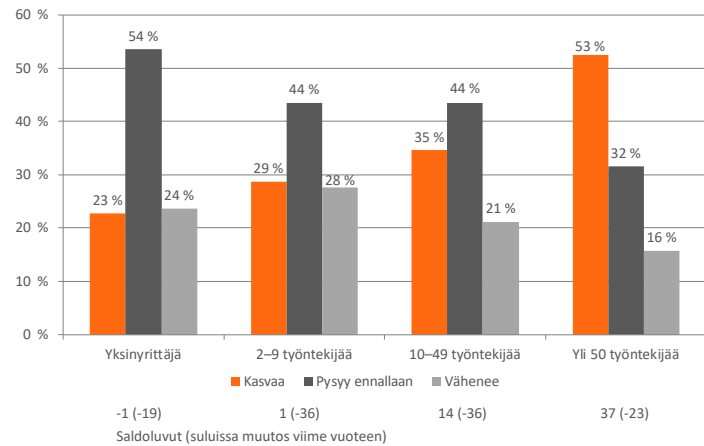
Kannattavuusodotukset toimialoittain

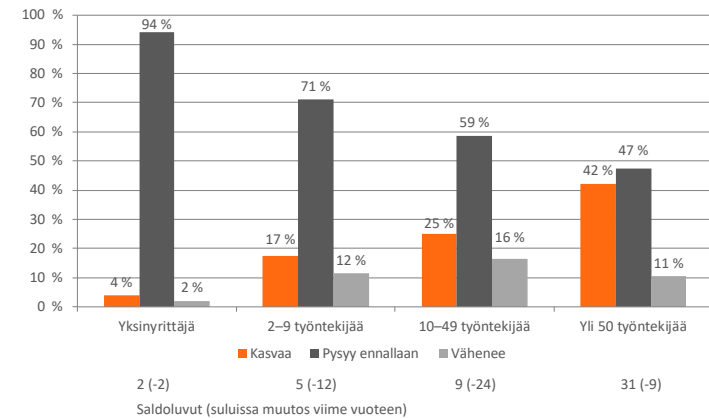
Investointiaikeet toimialoittain

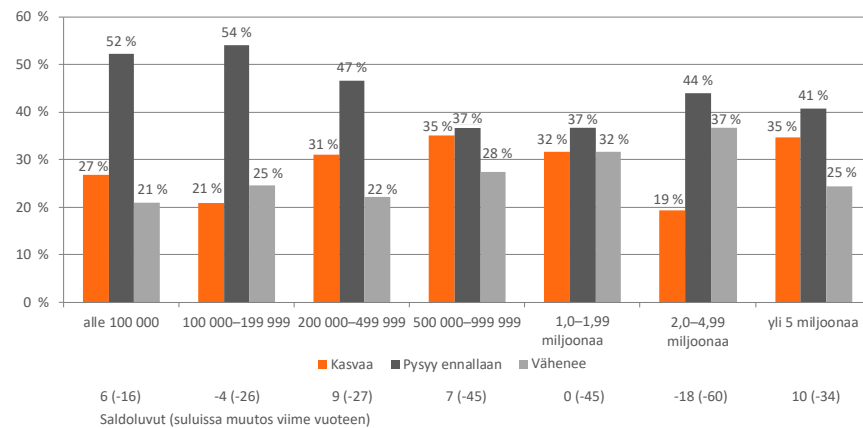
Liikevaihto-odotukset eri yrityskokoluokissa

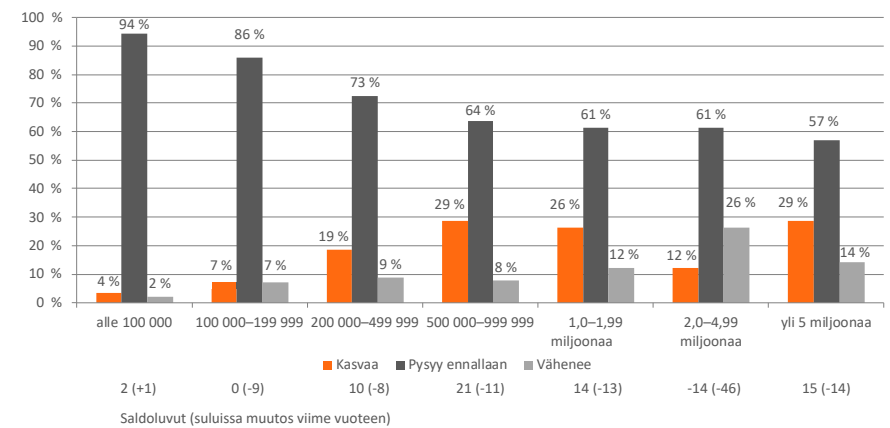
Henkilöstön määrän odotukset eri yrityskokoluokissa

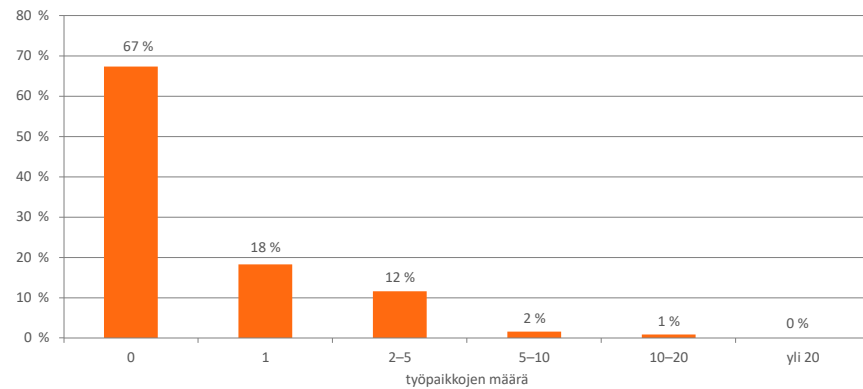
Liikevaihto-odotukset eri liikevaihtoluokissa

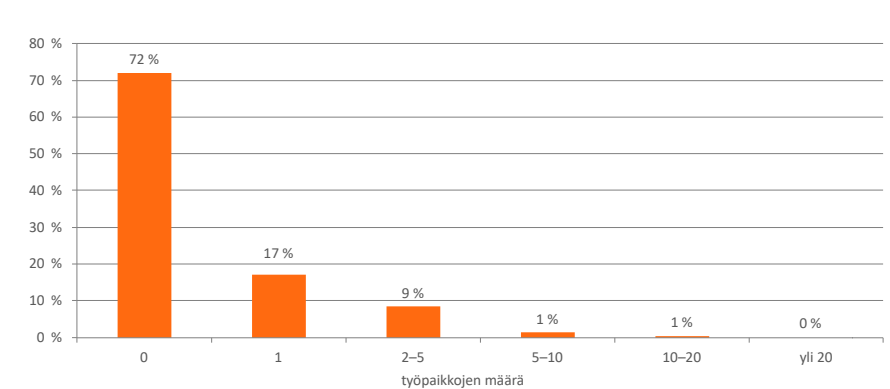
Henkilöstön määrän odotukset eri liikevaihtoluokissa

Yritykseen syntyneet uudet työpaikat vuonna 2022

Arvio yritykseen syntyvistä uusista työpaikoista vuonna 2023

Rahoitusosa

Pankkiluoton tärkeys on noussut viime vuodesta

Maakuntaennusteen rahoitusosassa seurataan vuosittain sitä, mikä on yritysten ulkoisen rahoituksen tarve ja miten yritykset suunnittelevat rahoittavansa mahdolliset investointinsa.

Ulkoista rahoitusta ilmoittaa tarvitsevansa tänä vuonna vajaa viidennes vastaajista. Ulkoista rahoitusta tarvitsevien osuus on aavistuksen alhaisempi kuin viime vuosina keskimäärin. Pankkiluotto on yrittäjälle tärkein rahoitusmuoto silloin, kun hänen yrityksensä tarvitsee ulkoista rahoitusta. Pankkiluoton tärkeys korostuu tänä vuonna.

Pankkiluottoa ilmoittaa tänä vuonna käyttävänsä rahoituslähteenään 51 prosenttia (+5 %-yksikköä viime vuodesta) ulkoista rahoitusta tarvitsevista yrityksistä. Finnveran luottoa tai takausta ulkoisen rahoituksen lähteenä käyttävien osuus on 16 prosenttia (+2 %-yksikköä viime vuodesta). Ulkopuolisen pääomasijoittajan osuus on 4 prosenttia (-4 %-yksikköä) ja muun luoton osuus 8 prosenttia (+3 %-yksikköä). Rahoitusyhtiön osuus on tänä vuonna laskenut ulkoisen rahoituksen lähteenä eniten ja sen osuus on 21 prosenttia (-6 %-yksikköä) vastauksista.

Tämän vuoden Maakuntaennusteessa yrittäjiä pyydettiin myös arvioimaan sitä, miten rahoituksen saatavuus on heidän mielestään kehittynyt viimeisen vuoden aikana. Lähes puolet, 46 prosenttia, ei osaa arvioida, miten rahoituksen saatavuus on kehittynyt. Reilu neljännes, 28 prosenttia, vastaajista arvioi, että rahoituksen saatavuus on säilynyt ennallaan, kun taas vajaa neljännes, 23 prosenttia, arvioi rahoituksen saatavuuden heikentyneen.

Vaikeina aikoina investoidaan omalla rahalla

Niistä varsinaissuomalaisista yrityksistä, jotka aikovat tehdä investointeja tänä vuonna, 57 prosenttia (+3 %-yksikköä viime vuodesta), kertoo käyttävänsä investointeihinsa tulorahoitusta ja 26 prosenttia (-4 %-yksikköä) kertoo käyttävänsä investointeihinsa tulorahoitusta ja lainarahaa. Pelkällä lainarahalla investoivia on 16 prosenttia (+1 %-yksikkö). Muulla tavalla investoijia on yksi prosentti.

Tänä vuonna varsinaissuomalaisilta yrittäjiltä kysyttiin myös, miten lainojen koron nousu on vaikuttanut oman yrityksen toimintaan. Lähes puolet, 49 prosenttia, kertoo, ettei lainojen koron nousu ole vaikuttanut mitenkään hänen yrityksensä toimintaan. Reilu joka neljäs vastaaja, 27 prosenttia, kertoo, että koron nousu on nostanut oman yrityksen kustannuk-

sia. Vajaa viidennes (18 %) kertoo lykänneensä investointeja tai aloittaneensa säästökuurin (17 %) lainojen koron nousun seurauksena. Vastaajista 12 prosenttia kertoo lisänneensä omarahoitusta ja 9 prosenttia on miettinyt uusia rahoitusvaihtoehtoja korkojen nousun vuoksi. Vastaajista 6 prosenttia kertoo, että lainojen koron nousu on lisännyt konkurssiriskiä.

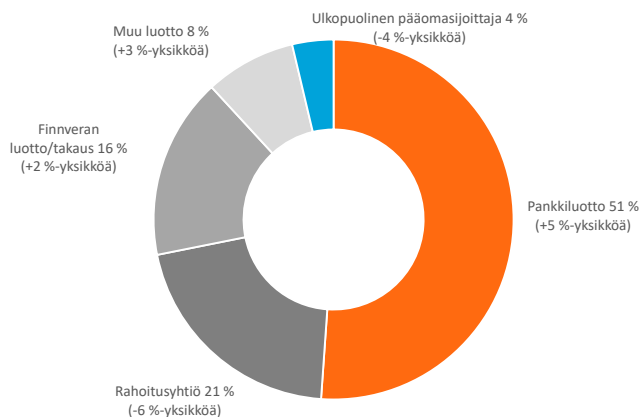
Yrittäjät arvioivat tämän vuoden Maakuntaennusteen perusteella korkojen nousevan edelleen, kun 68 prosenttia vastaajista ennakoii Euroopan keskuspankin (EKP) ohjauskorkojen nousevan jonkin verran ja 11 prosenttia arvioi EKP:n ohjauskorkojen nousevan merkittävästi.

Osuuspankki on yli puolelle pk-yrityksistä ensisijainen pankki

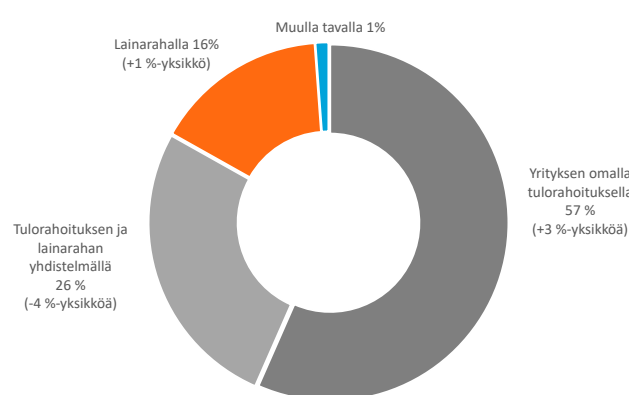
Osuuspankin asema yrittäjien pääasiallisena pankkikumppanina on vakaa, kun viimevuotiseen tapaan 51 prosenttia vastaajista kertoo Osuuspankin olevan hänen yrityksensä ensisijaisesti käyttämä pankki.

Muiden pankkien osuuksissa on vain 1 %-yksikön eroja suuntaan tai toiseen viime vuodesta. Vastaajista 20 prosenttia (+1 %-yksikkö viime vuodesta) ilmoittaa Nordean ensisijaiseksi pankkikumppanikseen ja 13 prosenttia (-1 %-yksikkö) vastaajista kertoo Säästöpankin olevan yrityksen ensisijainen

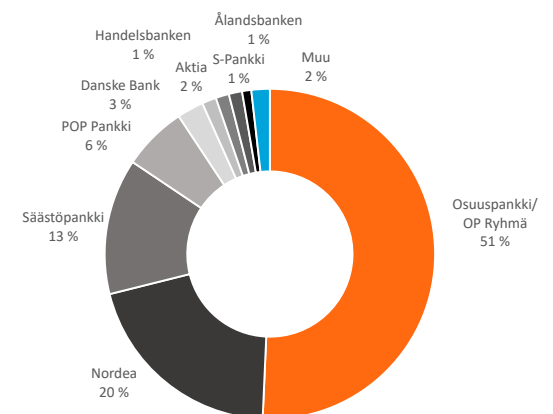
Ulkoisen rahoituksen tarve
(ulkoista rahoitusta tarvitsevat yritykset)

Jos yritykseni investoi, rahoitus hoidetaan

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä pankkiryhmä

pankki. POP Pankkia pitää ensisijaisena pankkikumppani-
naan 6 prosenttia (+1 %-yksikkö) vastaajista.

Danske Bankin osuus on tänä vuonna 3 prosenttia (-1 %
-yksikkö viime vuodesta) ja Aktian viime vuoden tapaan
2 prosenttia. Handelsbankenin, Ålandsbankenin ja S-Pankin
osuus on jokaisella 1 prosentti viimevuotiseen tapaan.

Vahinkovakuutusyhtiöiden osuudet lähes samat kuin viime vuonna

Varsinaissuomalaisista yrittäjistä viime vuoden tapaan 36
prosenttia kertoo käyttävänsä ensisijaisena vahinkovakuu-
tusyhtiönään LähiTapiolaa. Pohjola Vakuutus (OP) on toiseksi
eniten käytetty vahinkovakuutusyhtiö varsinaissuomalaisten
yrittäjien keskuudessa, kun sitä ilmoittaa käyttävänsä 26
prosenttia vastaajista. Fennian osuus on 16 prosenttia ja Ifin
osuus 15 prosenttia.

Muut yrittäjien ensisijaisesti käyttämät vahinkovakuutusyhtiöt
ovat Pohjantähti (5 %) ja Turva (2 %).

Verkko- ja mobiilipalvelujen moni- puolisuuden tärkeys kasvaa tasaisesti

Henkilökohtaisen palvelun laatu on edelleen tärkein tekijä
sekä pankki- että vakuutusyhtiökumppanin valinnassa, mut-

ta sen merkitys on laskenut hieman. Edelleen 66 prosenttia
nostaa henkilökohtaisen palvelun laadun yhdeksi tärkeim-
mistä pankkikumppanin valintaan vaikuttavista tekijöistä ja
61 prosenttia vastaajista yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä va-
kuutusyhtiökumppanin valinnassa.

Pankkikumppanin valinnassa toiseksi tärkein tekijä on pan-
kin luotettavuus ja joustavuus (60 prosenttia vastaajista) ja
kolmanneksi tärkein on pankin paikallisuus (41 prosenttia
vastaajista).

Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi tasaosuuksin nousevat va-
kuutusyhtiökumppanin valinnassa korvauspalvelun sujuvuus
ja vakuutuspalvelujen hinta (56 prosenttia vastaajista).

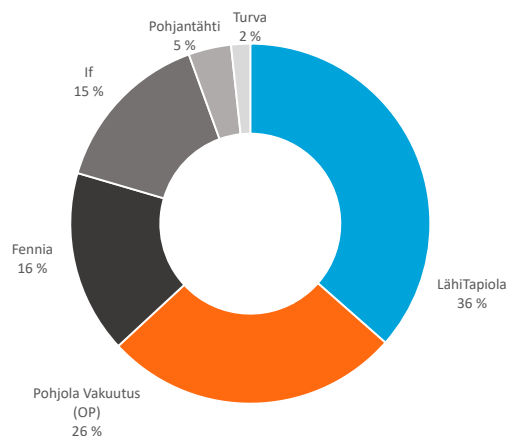
Pankin valinnassa seuraavaksi tärkeimpiä tekijöitä ovat pank-
kipalvelun hinta (37 prosenttia vastaajista) sekä yhtä tärkeik-
si tekijöiksi nousevat pankin vastuuhenkilön asiantuntemus

ja verkko- ja mobiilipalvelujen monipuolisuus, joita molempia
pitää yhtenä tärkeimmistä tekijöistä 34 prosenttia vastaa-
jista. Pankin vakavaraisuuden nostaa tärkeimmäksi tekijäksi
pankkikumppanin valinnassa 17 prosenttia vastaajista.

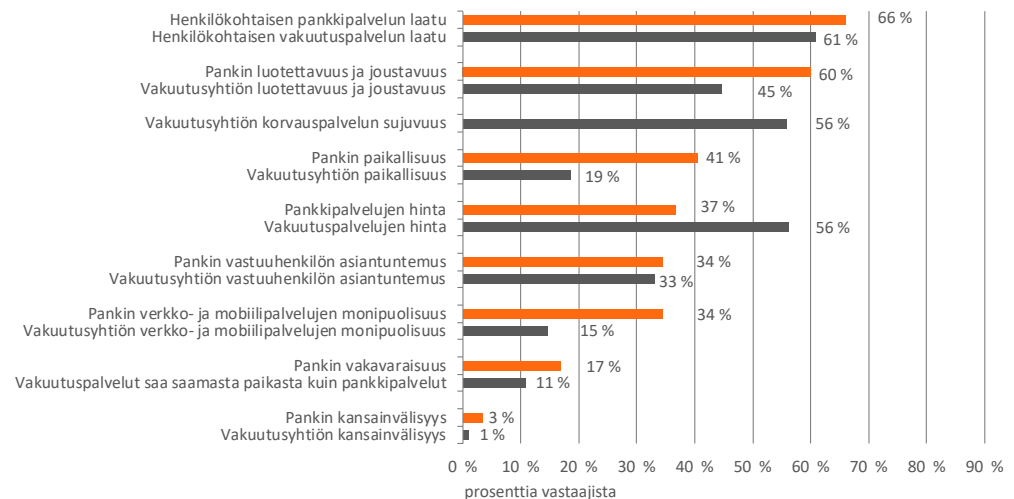
Vakuutusyhtiön valinnassa painavat seuraavaksi eniten va-
kuutusyhtiön luotettavuus ja joustavuus (45 % vastaajista) ja
vastuuhenkilön asiantuntemus (33 % vastaajista). Vakuutus-
yhtiön paikallisuutta pitää yhtenä tärkeimmistä tekijöistä 19
prosenttia vastaajista ja merkitystään tasaisesti kasvattavaa
verkko- ja mobiilipalvelujen monipuolisuutta 15 prosenttia
vastaajista.

Vähiten merkitystä vastaajien mielestä pankkikumppanin va-
linnassa on pankin kansainvälisyydellä (3 % vastaajista). Vakuu-
tusyhtiön valinnassa vähiten merkitsee se, että vakuutuspalve-
lut saa samasta paikasta kuin pankkipalvelut (11 % vastaajista)
sekä vakuutusyhtiö kansainvälisyys (1 % vastaajista).

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä vahinkovakuutusyhtiö

Tärkeimmät tekijät pankki- ja vakuutusyhtiökumppanin valinnassa

Yrittäjät ja kunta

Yrittäjät yhtä tyytyväisiä yrittäjyysilmapiiiriin kuin viime vuonna

Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiiiri on pysynyt samana kuin viime vuonna koko maakunnan tasolla, kun yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku on 47 eli sama kuin viime vuonna.

Seutukuntakohtaisessa vertailussa on enemmän hajontaa ja myös merkittäviä vaihteluita viime vuoteen verrattuna. Viime vuonna yrittäjyysilmapiiiriarviot nousivat kaikissa muissa seutukunnissa paitsi Loimaan seudulla ja Vakka-Suomessa. Tänä vuonna Loimaan seudun yrittäjyysilmapiiiriin arvioidaan parantuneen eniten ja yrittäjyysilmapiiiriä mittaava saldoluku 54 (+19 yksikköä viime vuodesta) on seutukuntakohtaisen vertailun toiseksi korkein. Vain Turun seudulla yrittäjyysilmapiiiriä mittaava saldoluku 57 (+9 yksikköä viime vuodesta) on korkeampi kuin Loimaan seudulla. Salon seutu nousi viimevuotisissa yrittäjyysilmapiiiriarvioissa ykköseksi, mutta tänä vuonna Salon seutu on arvioitu yrittäjyysilmapiiiriltään heikoimmaksi seutukuntakohtaisessa vertailussa. Salon seudulla yrittäjyysilmapiiiri on myös laskenut eniten ja saldoluku 12 (-38 yksikköä viime vuodesta) on yli kolme kertaa heikompi kuin seuraavaksi heikoimmat arviot saanut Vakka-Suomessa, jossa yrittäjyysilmapiiiriarviot ovat myös laskeneet hieman viime vuodesta ja saldoluku on 38 (-7 yksikköä viime vuodesta). Turunmaa jää hieman koko Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiiiriarviota alhaisemmaksi saldoluulla 46 (+4 yksikköä viime vuodesta), vaikka Turunmaallakin yrittäjyysilmapiiiriin arvioidaan parantuneen viime vuodesta.

Naantali on yrittäjyysilmapiiiriltään ykkönen

Turun alueen viiden kunnan vertailussa kirkaasti parhaimmat yrittäjyysilmapiiiriarviot saa tänä vuonna Naantali. Naantalissa yrittäjyysilmapiiiriä mittaava saldoluku on 89 (+6 yksikköä viime vuodesta). Perinteisesti yrittäjyysilmapiiiriarvioiden kärkikolmikossa olevat Lieto saldoluulla 84 (-4 yksikköä viime vuodesta) ja Kaarina saldoluulla 83 (+6 yksikköä viime vuodesta) saavat seuraaviksi parhaimmat arviot yrittäjyysilmapiiiristä. Raisiossa yrittäjyysilmapiiiriin arvioidaan parantuneen eniten ja saldoluku 66 on peräti 37 yksikköä parempi kuin viime vuonna. Selvästi muita Turun alueen

kuntia heikompi yrittäjyysilmapiiiriltään on yrittäjien mielestä Turku, jossa yrittäjyysilmapiiiriin arvioidaan kuitenkin parantuneen viime vuodesta ja saldoluku on 37 (+8 yksikköä viime vuodesta).

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan (Turku, Salo, Kaarina, Lieto, Naantali, Parainen, Raisio, Loimaa, Paimio ja Uusikaupunki) yrittäjyysilmapiiiriltään muita parempi on niin ikään Naantali, jolla on selvä etumatka muihin. Toiselle sijalle on noussut Paimio saldoluulla 85 (+8 yksikköä) ja kolmannen sijan on ottanut viime vuoden ykkönen Lieto. Viime vuonna kolmossijalla ollut Kaarina on tänä vuonna neljäs. Merkittävimmän parannuksen yrittäjyysilmapiiiriarvioissa on tänä vuonna tehnyt Raisio, jossa yrittäjyysilmapiiiriarviot lähentelevät jo kärkinelikkoa sekä Loimaa, jossa saldoluku on 31 (+27 yksikköä viime vuodesta). Muut viisi kuntaa, Parainen, Turku, Uusikaupunki, Loimaa ja Salo, jäävät saldoluultaan alhaisemmiksi ja erityisesti Salo, jossa saldoluussa 10 on peräti 43 yksikön romahdus viime vuoteen verrattuna.

Yrittäjien arviot oman kunnan yrittäjyysilmapiiiristä

Mukana 10 eniten vastauksia kerännyttä kuntaa. Järjestys saldoluun mukaan. Suluissa viimevuotinen sija ja saldoluun muutos.

Kaupunki/kunta	Erinomainen tai hyvä	Saldoluku
1. Naantali (2.)	92 %	89 (+6)
2. Paimio (4.)	85 %	85 (+8)
3. Lieto (1.)	84 %	84 (-4)
4. Kaarina (3.)	86 %	83 (+6)
5. Raisio (8.)	69 %	66 (+37)
6. Parainen (7.)	51 %	42 (+5)
7. Turku (9.)	45 %	37 (+8)
8. Uusikaupunki (6.)	42 %	34 (-3)
9. Loimaa (10.)	45 %	31 (+27)
10. Salo (5.)	33 %	10 (-43)

Loimaan seutu saa parhaan arvion kunnan ja yrittäjien välisestä yhteistyöstä

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on niin ikään arvioitu koko maakunnassa yhtä hyväksi kuin viime vuonna ja saldoluku 30 on sama kuin viime vuonna.

Seutukuntakohtaisessa vertailussa on kuitenkin merkittäviä eroja seutukuntien välillä ja vertailussa viime vuoteen. Parhaimmat arviot kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä saa Loimaan seutu, jossa arvio on myös noussut eniten viime vuodesta ja saldoluku on 41 (+13 yksikköä viime vuodesta). Heikoimmalta tilanne näyttää puolestaan Salon seudulla, jossa kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä mittaava saldoluku on myös laskenut merkittävästi eniten ja on 3 (-33 yksikköä viime vuodesta). Loimaan seudun lisäksi myös Turun seudun, saldoluku 35 (+5 yksikköä viime vuodesta), ja Turunmaan, saldoluku 32 (-9 yksikköä viime vuodesta), arviot nousevat yli koko maakunnan arvion. Vakka-Suomessa yhteistyöarvio on laskenut vain hieman ja saldoluku on 20 (-1 yksikköä viime vuodesta), mutta se jää Salon seudun kanssa muita seutukuntia heikoimmaksi kunnan ja yritysten välisissä yhteistyöarvioissa.

Naantalissa kunnan ja yritysten välisen yhteistyön arvioidaan sujuvan parhaiten

Turun seudun kunnista parhaaksi kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön on arvioitu viimevuotiseen tapaan Naantalissa. Kärkikolmikkoon kuuluvat niin ikään kärkikolmikossa viime vuonna olleet Lieto ja Kaarina. Kaikissa kolmessa kärkikunnassa kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on arvioitu paremmaksi tai samaksi kuin viime vuonna. Naantalissa saldoluku on 86 (+6 yksikköä viime vuodesta), Liedossa saldoluku on sama kuin viime vuonna eli 79 ja Kaarinassa 60 (+3 yksikköä viime vuodesta). Turun alueen kunnista kunnan ja yritysten yhteistyön arvioidaan parantuneen eniten Raisiossa, jossa saldoluku 31 on noussut 13 yksikköä. Myös Turussa yhteistyöarvio on parantunut hieman, mutta Turku saa selvästi muita Turun alueen kuntia heikommat arviot kunnan ja yritysten välisessä yhteistyöarviossa, kun saldoluku on 7 (+4 yksikköä viime vuodesta).

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan (Turku, Salo, Kaarina, Lieto, Naantali, Parainen, Raisio, Loimaa, Paimio ja Uusikaupunki) vertailussa parhaaksi kunnan ja yrittäjien välinen yhteistyö on arvioitu Naantalissa. Kunnan ja yritysten yhteistyöarvioissa neljän kärki on sama kuin yrittäjyysilmapiiriarvioissa ja kolme seuraavaksi parasta kuntaa ovat Paimio, jossa saldoluku on 85 (+7 yksikköä viime vuodesta), Lieto ja Kaarina. Kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön arvioidaan parantuneen eniten Loimaalla, jossa saldoluku on 21 (+21 yksikköä viime vuodesta) ja Raisiossa, jossa saldoluku on 31 (+13 yksikköä viime vuodesta). Heikoimmalta tilanne näyttää Salossa, jossa kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön sujuvuutta kuvaava saldoluku on pudonnut jyrkästi nolnaan (-39 yksikköä viime vuodesta).

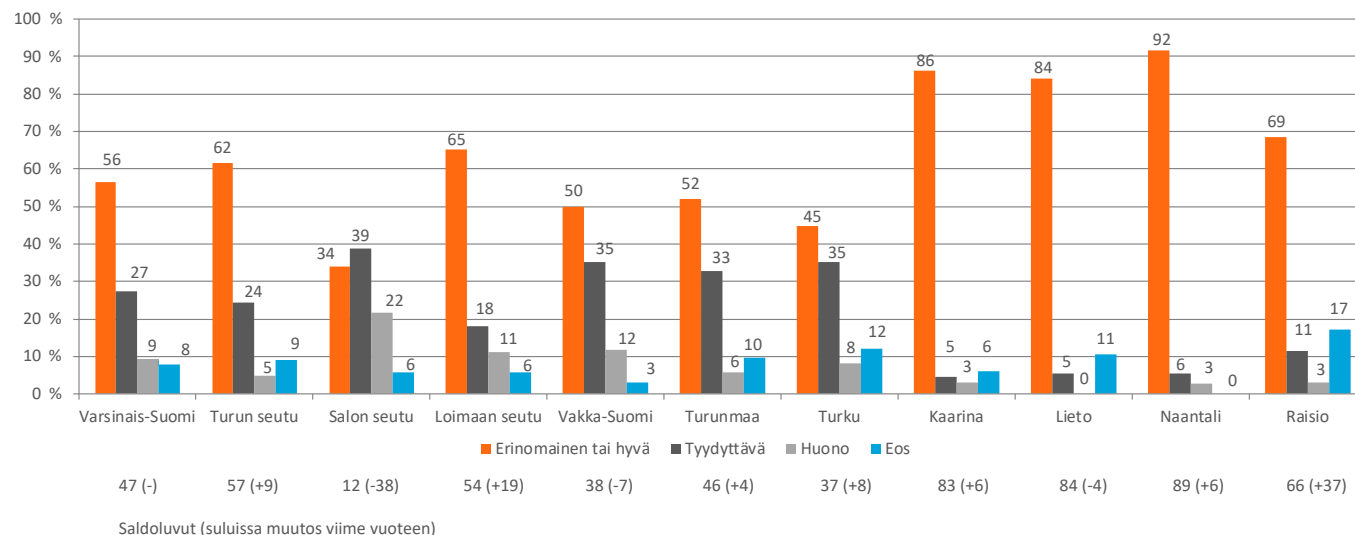
Yrittäjien arviot oman kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä

Mukana 10 eniten vastauksia kerännyttä kuntaa. Järjestys saldoluvun mukaan. Suluissa viimevuotinen sija ja saldoluvun muutos.

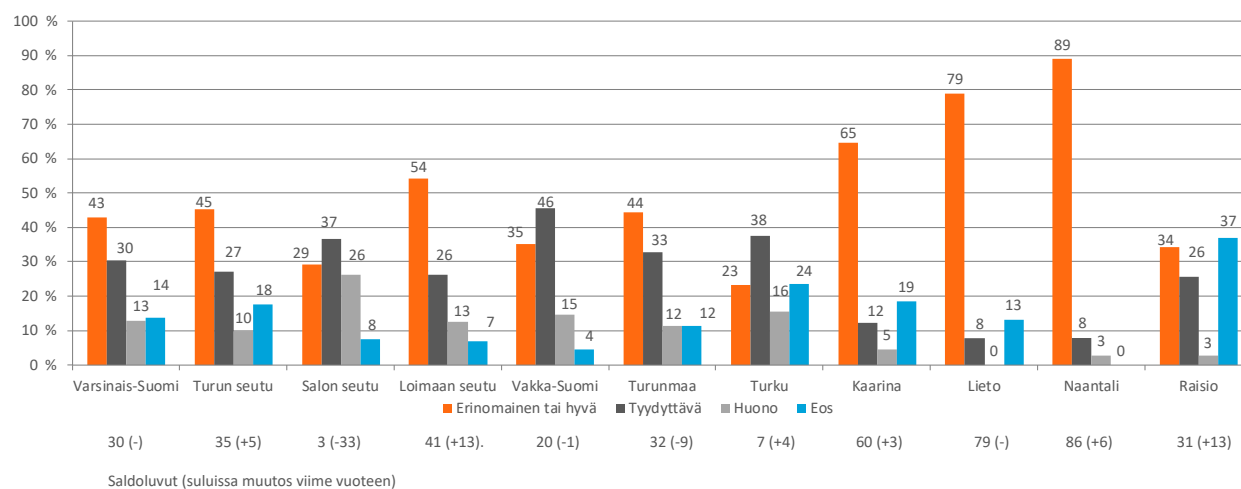
Kaupunki/ kunta	Erinomainen tai hyvä	Saldoluku
1. Naantali (1.)	89 %	86 (+6)
2. Paimio (3.)	85 %	85 (+7)
3. Lieto (2.)	79 %	79 (-)
4. Kaarina (4.)	65 %	60 (+3)
5. Parainen (6.)	43 %	32 (-2)
6. Raisio (8.)	34 %	31 (+13)
7. Loimaa (10.)	38 %	21 (+21)
8. Uusikaupunki (7.)	25 %	12 (-6)
9. Turku (9.)	23 %	7 (+4)
10. Salo (5.)	28 %	0 (-39)

Katso yrittäjien arviot koko [maakunnan ja eri seutukuntien toimitila ja tonttitilanteesta \[tästä linkistä\]](#) ja yrittäjien arviot [peruspalveluiden toimivuudesta \[tästä linkistä\]](#).

Kunnan yrittäjyysilmapiiri

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö

Ajankohtaiskysymykset

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vuosittain vaihtuvissa ajankohtaiskysymyksissä selvitettiin tänä vuonna muun muassa yrittäjien jaksamista, energian hintakehityksen vaikutuksia yritysten toimintaan, odotuksia seuraavan hallituksen toiminnasta ja seuraavaa pääministerisuosikkia. Osa näistä tuloksista esitellään tässä raportissa ja loput Maakuntaennusteen ajankohtaiskysymysten tulokset julkistetaan myöhemmin alkuvuodesta.

Yleinen hintojen nousu huolettaa yrittäjiä

Yrittäjien oma jaksaminen on pysynyt valtaosalla samanlaisena kuin se oli ennen koronaa vuonna 2019 ja noin joka kymmenes yrittäjä, 12 prosenttia vastaajista, kokee, että oma jaksaminen on jopa parempi kuin ennen koronaa. Huolestuttavaa on kuitenkin, että enemmän kuin joka kolmas yrittäjä, 37 prosenttia vastaajista, pitää omaa jaksamistaan huonompana kuin ennen koronaa.

Maakuntaennusteen vastausten perusteella yrittäjiä huolettaa eniten yleinen hintatason nousu, jonka nostaa yhdeksi eniten huolestuttavista asioista 76 prosenttia vastaajista. Myös energian hinta huolettaa monia, kun vastaajista 47 prosenttia nostaa sen eniten huolta herättäväksi asiaksi. Kolmanneksi eniten yrittäjiä huolettaa oman yrityksen talous, mutta sen nostaa eniten huolta herättäväksi asiaksi vain noin joka neljäs, 27 prosenttia vastaajista. Logistiset haasteet ovat yrittäjiä vähiten huolettava asia ja 2 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, ettei heitä huoleta mikään.

Yleisen hintojen nousun kolme merkittävintä vaikutusta yritysten toimintaan Varsinais-Suomessa ovat oman yrityksen tuloksen heikkeneminen (61 % vastaajista), hintojen korottaminen (59 % vastaajista) ja oman yrityksen markkina-aseman heikkeneminen (26 % vastaajista).

Varsinaissuomalaisten yrittäjien eläkeasiat näyttävät olevan hyvällä mallilla

Maakuntaennusteeseen vastanneista yrittäjistä 65 prosent-

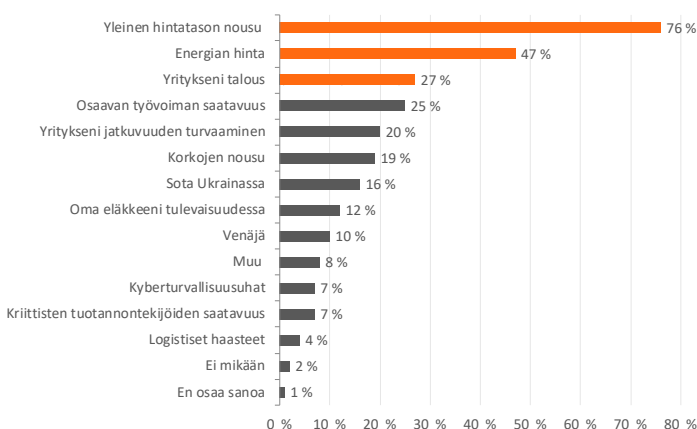
tia arvioi jäävänsä eläkkeelle 60–70-vuotiaana ja yli puolet heistä alle 65-vuotiaana. Yli 70-vuotiaaksi aikoo jatkaa vain 16 prosenttia yrittäjistä, joista vajaa puolet ei aio jäädä eläkkeelle lainkaan.

Suurin osa yrittäjistä (67 %) arvioi, että oma eläketurva on kunnossa eläkkeelle jäädessä. Reilu joka kymmenes (13 %) yrittäjä ennakoii kuitenkin, ettei oma eläketurva ole kunnossa ja peräti noin joka viides yrittäjä (18 %) ei osaa sanoa, onko hänen eläketurvansa kunnossa, kun eläkkeelle jäännin aika koittaa.

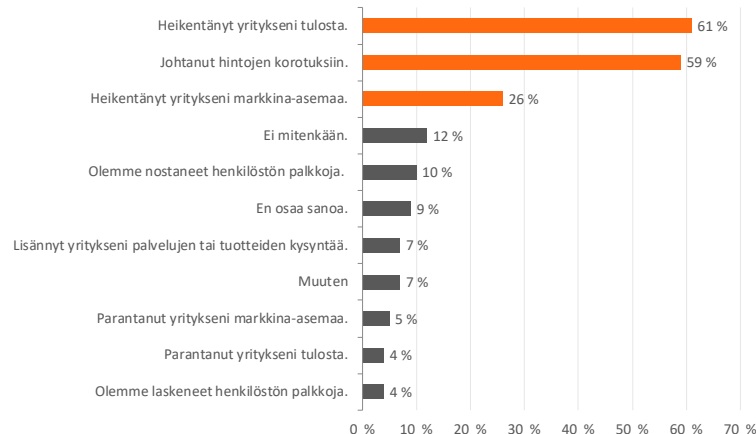
Energiakustannukset ovat pääosin hallinnassa

Maakuntaennusteeseen vastanneista yrittäjistä 43 prosenttia arvioi, että energian hintakehityksen myötä yrityksen kustannukset ovat kasvaneet merkittävästi, mutta ne ovat hallittavissa. Noin kolmannes yrittäjistä (34 %) arvioi, että kustannukset ovat kasvaneet hieman, mutta sillä ei ole suurta vaikutusta oman yrityksen toimintaan. Noin joka kymmenes arvioi, ettei

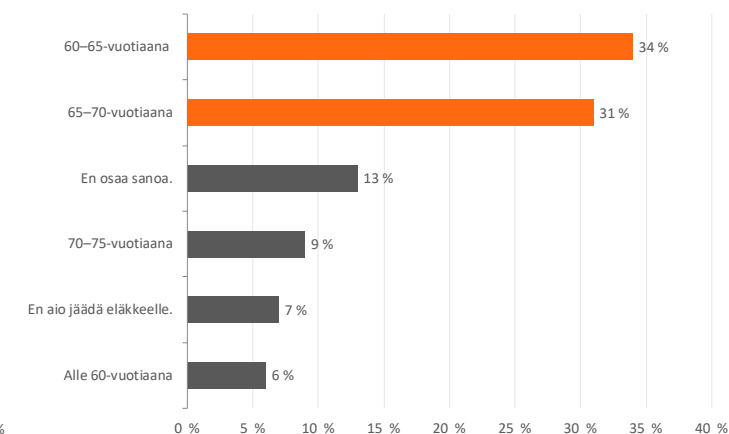
Yritystoimintani näkökulmasta kolme eniten huolta herättävää asiaa ovat

Yleisen hintojen nousun kolme merkittävintä vaikutusta yritykseni toimintaan

Aion jäädä eläkkeelle

energian hintakehityksellä ole minkäänlaista vaikutusta oma yrityksen toimintaan. Niin ikään noin joka kymmenes arvioi, että kustannukset ovat karanneet käsistä ja yrityksen toiminta ei ole kannattavaa nykyisillä energian hinnoilla tai että kustannukset ovat nousseet niin merkittävästi, että yritystoiminnan lopettaminen on yrittäjän harkinnassa.

Valtaosa (54 %) yrityksistä pitää tärkeimpänä energiakustannuksia hillitsevänä toimenä yleisiä energiansäästötoimia, joilla pyritään vähentämään energiankulutusta. Noin joka neljäs (23 %) vastaaja sanoo, ettei hänen yrityksessään ole tehty mitään energiakustannusten hillitsemiseksi. Tuotannon on siirtänyt energianhinnaltaan halvempiin vuorokauden aikoihin vain muutama vastaajayritys.

Varsinaissuomalaiset yrittäjät ennakoivat taantumaa

Varsinaissuomalaiset yrittäjät pitävät taantumaa todennäköisyyttä korkeana (52 % vastaajista) tai erittäin korkeana (20 % vastaajista). Taantumasta puhutaan tilanteessa, jossa Suo-

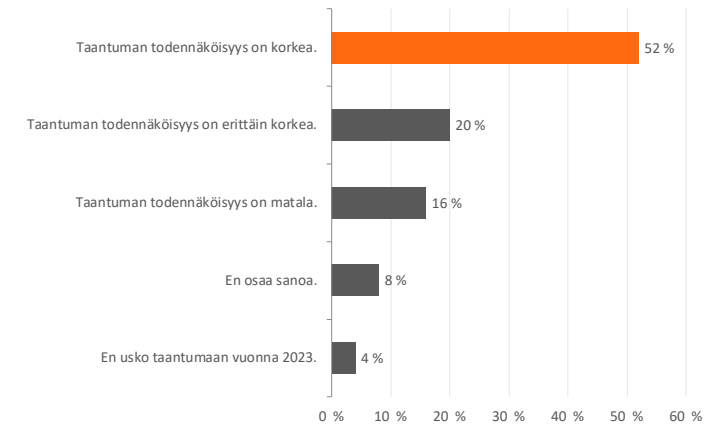
men bruttokansantuote laskee kahtena peräkkäisenä vuosineljänneksenä. Kuitenkin vastaajista joka viides pitää taantumaa todennäköisyyttä matalana tai ei usko siihen lainkaan vuonna 2023.

Turvallisuustilanne Euroopassa lisää epävarmuutta ja vähentää liiketoimintaa

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysyttiin myös Euroopan epävakaa turvallisuustilanteen kolmesta merkittävimmästä vaikutuksesta vastaajayrityksen toimintaan. Selvästi suurin osa eli 58 prosenttia vastaajista näkee, että Euroopan epävakaa turvallisuustilanne lisää epävarmuutta. Kolmannes vastaajista (33 %) kertoo, että epävakaa turvallisuustilanne on vähentänyt liiketoimintaa yleisesti. Lähes kolmannes (27 %) vastaajista sanoo kuitenkin, ettei Euroopan turvallisuustilanne ole vaikuttanut mitenkään hänen edustamansa yrityksen liiketoimintaan.

[Katso \[tästä linkistä\]](#), miten yrittäjät arvioivat hyvinvointialueiden käynnistymisen vaikuttavan heidän toimintaansa.

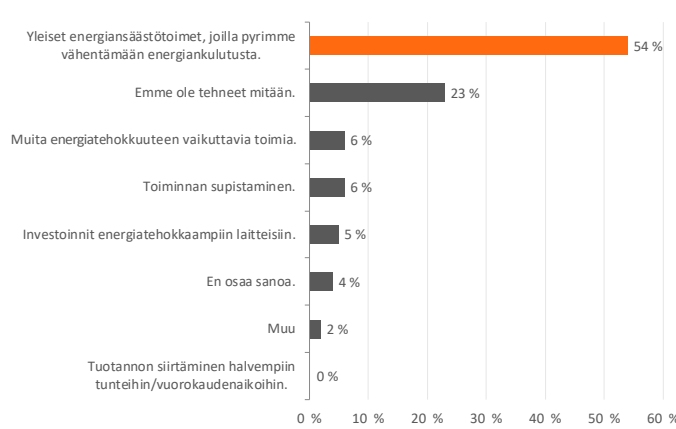
Arvio taantumaa todennäköisyydestä Suomessa vuonna 2023

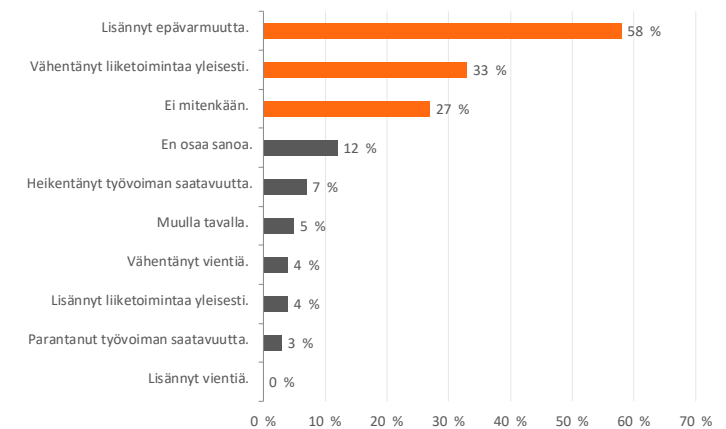
Energian hintakehityksen vaikutus yritykseni kustannuksiin

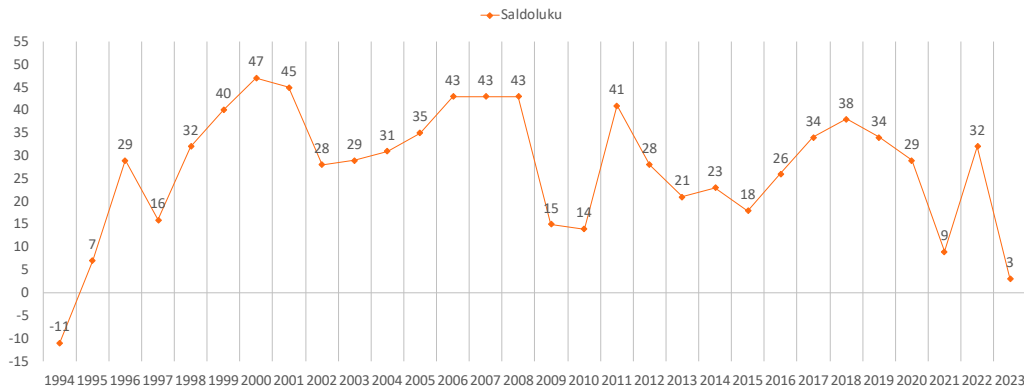
Tärkein tapa, jolla energiakustannuksia on hillitty yrityksessäni

Kolme merkittävintä vaikutusta, miten Euroopan epävakaa turvallisuustilanne on vaikuttanut liiketoimintaan

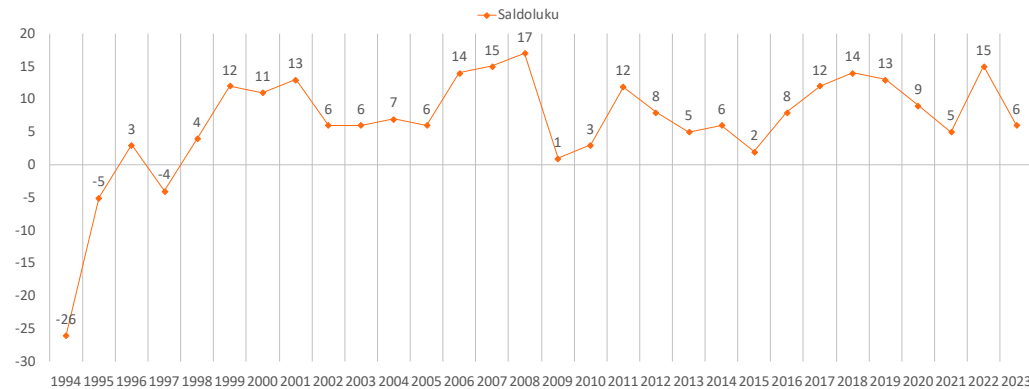

Liikevaihto-odotukset 1994–2023

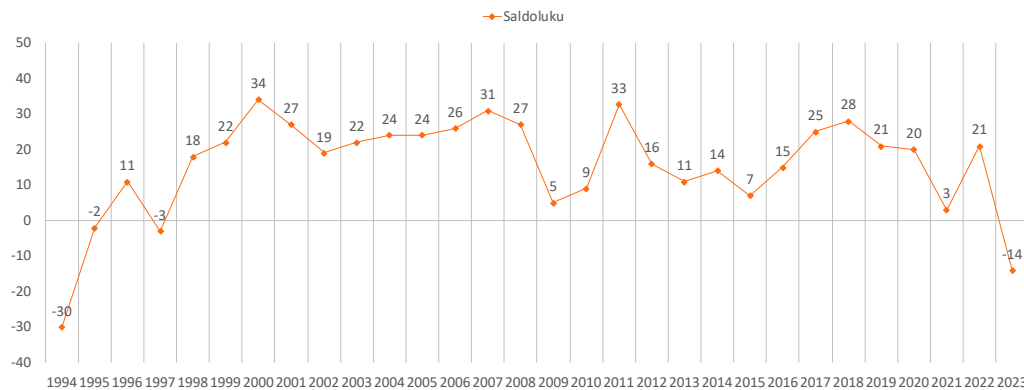
Liikevaihto-odotusten saldoluku tänä vuonna 3 – muutos viime vuodesta -29 yksikköä.

Henkilöstön määrän odotukset 1994–2023

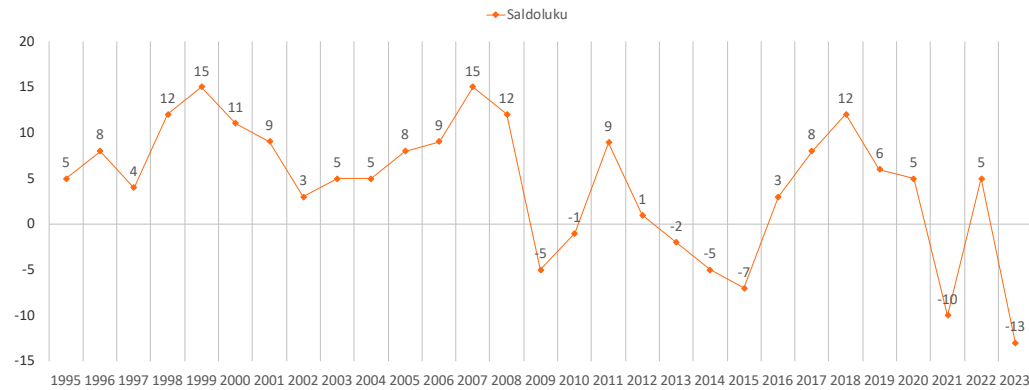
Henkilöstön määrän odotusten saldoluku tänä vuonna 6 – muutos viime vuodesta -9 yksikköä.

Kannattavuusodotukset 1994–2023

Kannattavuusodotusten saldoluku tänä vuonna -14 – muutos viime vuodesta -35 yksikköä.

Investointiaikeet 1994–2023

Investointiaikeiden saldoluku on tänä vuonna -13 – muutos viime vuodesta -18 yksikköä.